

**ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра географії України та регіоналістики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан географічного факультету

Мирослав ЗАЯЧУК

«01» вересня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Вид дисципліни (за компонентом ОП): вибіркова

Освітньо-наукова програма: Географія

Спеціальність: 106 Географія

Галузь знань: 10 Природничі науки

Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)

Назва факультету, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною

ОНП: географічний

Мова навчання: українська

Чернівці 2023 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Актуальні проблеми регіонального розвитку» складена відповідно до освітньо-наукової програми «Географія» спеціальності: 106 Географія, галузі знань: 10 Природничі науки, затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (протокол № 6 від 26 травня 2022 р.).

Розробник:

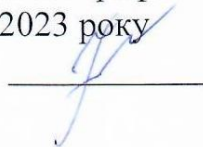
завідувач кафедри географії України та регіоналістики, д.геогр.н., професор
Косташук Іван Іванович

Погоджено з Гарантом
ОНП «Географія»

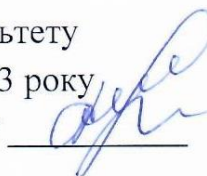
- Валерій РУДЕНКО

Затверджено на засіданні кафедри географії України та регіоналістики
Протокол №13 від “29” серпня 2023 року
Завідувач кафедри

Іван КОСТАЩУК

Схвалено методичною радою факультету
Протокол № 1 від “29” серпня 2023 року
Голова методичної ради факультету

Наталя АНДРУСЯК

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни):

Вивчення обов'язкової навчальної дисципліни «Актуальні проблеми регіонального розвитку» здійснюється відповідно до освітньо-наукової програми «Географія», спеціальності 106 Географія, галузі знань – 10 Природничі науки. Предметом вивчення навчальної дисципліни є процес формування географічної компетентності здобувача освіти та розуміння основних аспектів регіонального розвитку. Результатом навчання є формування у здобувачів освіти науково-світоглядних уявлень про організацію, різноманітність, закономірності регіонального розвитку та просторову диференціацію.

Навчальна дисципліна «Актуальні проблеми регіонального розвитку» вивчається в другому семестрі першого року підготовки. Програма навчальної дисципліни містить два змістових модулі.

2. Мета навчальної дисципліни:

формування знань щодо теоретичних і практичних засад територіальної організації продуктивних сил України, сучасного стану та напрямів регіонального розвитку економіки.

3. Завдання курсу:

- ✓ засвоєння теорії регіональної економіки і регіонального розвитку, наукових засад регіональної економічної політики;
- ✓ оволодіння знаннями про територіальну і галузеву структуру господарського комплексу України та її регіонів;
- ✓ об'єктивну необхідність раціонального та ефективного використання природних, науково-виробничих, людських ресурсів регіонів країни.

4. Пререквізити: Навчальна дисципліна «Актуальні проблеми регіонального розвитку» вивчається в другому семестрі першого року підготовки. Ефективність засвоєння курсу базується на результатах вивчення навчальних дисциплін першого семестру, а саме «Проектний менеджмент», «Обробка результатів експерименту», «Методологія та організація наукової роботи в економічній, соціальній та фізичній географії», «Інноваційні методи та ГІС-технології в географічних дослідженнях».

5. Результати навчання:

У результаті вивчення дисципліни здобувачі повинні набути такі **загальні компетентності**, як:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК03. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

У результаті вивчення дисципліни здобувачі повинні набути такі **фахові компетентності**, як:

ФК01. Здатність демонструвати знання сучасного стану, основних тенденцій і перспектив розвитку географії та виконувати оригінальні

дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у сфері географії та/або дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з географії та суміжних галузей.

Програмні результати навчання:

ПРН01. Застосовувати сучасні концептуальні знання географії, її окремих напрямків та суміжних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових досліджень та здійснення професійної діяльності.

ПРН04. Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження з використанням сучасних підходів та методів у сфері географії, природокористування, регіонального розвитку, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику.

ПРН05. Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, програмне забезпечення при проведенні наукових досліджень та в освітній діяльності.

ПРН06. Вільно презентувати і обговорювати державною та іноземною мовами з фахівцями та широкою аудиторією з дотриманням норм академічної етики результати досліджень, наукові та прикладні проблеми з географії, природокористування та регіонального розвитку, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних вітчизняних та міжнародних наукових виданнях.

ПРН09. Оцінювати регіональні географічні комплексні проблеми природокористування та пропонувати науковообґрунтовані інструменти для їх розв'язання з огляду на інноваційні географічні методи та ГІС-технології.

6. Опис навчальної дисципліни

6.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни: Актуальні проблеми регіонального розвитку												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	вмістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	I	1	3	90	2	10	20	-	-	60	-	залік
Заочна	I	1	3	90	2	2	3	-	-	85	-	залік

6.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьог о	у тому числі					усьог о	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ											
Тема 1. Сутність, мета і завдання регіонального розвитку та економічної політики. Механізм реалізації регіональної економічної політики	21	2	4	-	-	15	22	-	2	-	-	20
Тема 2. Основні поняття менеджменту регіонального розвитку. Основні теорії регіонального розвитку.	21	2	4	-	-	15	23	1	2	-	-	20
Разом за ЗМ1	42	4	8	-	-	30	45	1	4	-	-	40
Теми лекційних занять	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 РЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ТА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ: ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ											
Тема 1. Розвиток регіонів в конкурентному ринковому середовищі.	25	4	6	-	-	15	22	1	2	-	-	19
Тема 2. Децентралізація в Україні. Практичний аспект.	23	2	6	-	-	15	23	1	2	-	-	20
Разом за ЗМ 2	48	6	12	-	-	30	45	2	4	-	-	39
Усього годин	90	10	20	-	-	60	90	3	8	-	-	79

6.2.1. Теми практичних занять

№ п /п	Тема семінарського заняття	Кількість годин	Кількість балів, які може отримати здобувач
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1			
1	Механізм реалізації регіональної економічної політики	2	5
2	Основні теорії регіонального розвитку.	2	5
3	Нормативно-правове забезпечення регіонального розвитку	4	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2			
6	Форми розміщення й територіальної організації продуктивних сил регіону.	4	5
7	ПРП та трудоворесурсний потенціал регіонів України	4	5
8	Розвиток регіонів в конкурентному ринковому середовищі	4	5

6.2.2 Тематика індивідуальних наукових дослідницьких завдань

1. Основні етапи розвитку вчення про економічне районування та напрями удосконалення економічного районування України.
2. Традиційні та нові методи вивчення розміщення продуктивних сил в системі менеджменту регіонального розвитку.
3. Особливості регіональних ринків праці в Україні.
4. Розвиток, розміщення, проблеми та перспективи теплової енергетики України.
5. Основні проблеми та перспективи розвитку та розміщення паливної промисловості.
6. Проблеми раціонального використання природних ресурсів.
7. Особливості галузевої структури промисловості України та напрями її удосконалення.
8. Пріоритетний розвиток чорної металургії України в умовах ринкової економіки.
9. Особливості розвитку, розміщення, проблеми та перспективи кольорової металургії.
10. Розвиток, розміщення, проблеми та перспективи галузей важкого машинобудування.
11. Розвиток, розміщення, проблеми та перспективи виробництва мінеральних добрив.

12. Рекреаційні ресурси та їх вплив на галузеву спеціалізацію економіки регіону.
13. Еколого-економічні проблеми в районі розміщення підприємств хімічної промисловості.
14. Аналіз рівня соціально-економічного розвитку регіону (області, економічного району — за вибором здобувача освіти).
15. Науково-технічний прогрес як чинник розміщення продуктивних сил (на прикладі окремої галузі).
16. Еколого-економічні проблеми паливно-енергетичного комплексу в системі менеджменту регіонального розвитку.
17. Машинобудування як основа розвитку і розміщення продуктивних сил України.
18. Транскордонне співробітництво — одна з форм зовнішньоекономічної діяльності в системі менеджменту регіонального розвитку.
19. Територіальна структура, тенденції та перспективи розвитку агропромислового комплексу України.
20. Вплив транспорту на поглиблення територіального поділу праці в системі менеджменту регіонального розвитку.
21. Особливості розміщення, тенденції та перспективи розвитку промисловості будівельних матеріалів.
22. Менеджмент продуктивних сил економічного району (за вибором здобувача освіти).

* ІНДЗ – в цілому для навчальної дисципліни (10 балів).

6.2.3 Самостійна робота

Самостійна робота здобувачів освіти передбачає самостійне опрацювання додаткових матеріалів курсу, підготовку до практичних занять, виконання домашніх завдань у вигляді задач, проведення міні-досліджень, виконання творчих завдань, підготовку до проведення ділової гри.

При підготовці до практичних занять потрібно передусім прочитати конспект лекцій з відповідних тем, вивчити понятійний апарат і осягнути логіку навчального матеріалу. Потім доцільно скористатися методичними порадами до відповідної теми. Нарешті, якщо деякі питання залишилися незрозумілими, звернутися до літературних джерел, рекомендованих у цьому розділі.

7. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю. Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, творча робота, практична робота) відповідь здобувача. Формою підсумкового контролю є залік.

Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль знань здобувача. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та інших видів занять, самостійної роботи і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача до виконання конкретної роботи. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі.

Засоби оцінювання. Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є: проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.); розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; презентації та виступи на наукових заходах.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни. Загальна кількість балів, яку здобувач може отримати у процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (заліку).

Кількість балів за кожний навчальний елемент виводиться із суми поточних видів контролю. Кількість балів за змістовний модуль дорівнює сумі балів, отриманих за навчальні елементи даного модуля. Максимальна кількість балів складає: за 1 модуль – 30; 2 модуль – 30 балів.

Здобувач, який набрав протягом нормативного терміну вивчення дисципліни 60 балів та виконав навантаження за всіма кредитами, має можливість не складати залік і отримати набрану кількість балів як підсумкову оцінку або складати залік з метою підвищення свого рейтингу за даною навчальною дисципліною. Якщо здобувач набрав менше 30 балів, він не допускається до складання заліку.

Підсумкова оцінка за навчальну дисципліну, з якої складається залік, виводиться із суми балів поточного контролю за модулями (до 60 балів) та модуля-контролю (заліку) – до 40 балів. Якщо здобувач за власною ініціативою чи бажанням, крім обов'язкових видів контролю (60 балів), виконує додаткові види роботи – ІНДЗ (фіксовані виступи, реферати, статті, участь в олімпіадах, наукових конференціях тощо), може отримати додатково 20 балів, які також підсумовуються до підсумкової оцінки.

Відповідно до вимог Болонської угоди проводиться місцева (національна) шкала визначення оцінок і шкала ECTS. Для їх порівняння використовується така таблиця:

<i>Рейтингова оцінка з дисципліни</i>	<i>Оцінювання в системі ECTS</i>	<i>Оцінка за національною шкалою</i>	<i>Залік за національною шкалою</i>
90-100	A	5 (відмінно)	Зараховано
80-89	B	4 (добре)	
70-79	C	4 (добре)	
60-69	D	3 (задовільно)	
50-59	E	3 (задовільно)	
35-49	FX	2 (незадовільно) з можливістю повторного складання	Не зараховано
1-34	F	2 (незадовільно) з обов'язковим повторним курсом	

Розподіл балів, які отримують здобувачі за кожен елемент

Поточне оцінювання (аудиторна (лекційний матеріал і практичні роботи) та самостійна робота)										Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					40	100
T1	T2				T1	T2					
15	15				15	15					

8. Рекомендована література

8.1. Базова (основна)

1) Менеджмент регіонального розвитку: конспект лекцій [Електронний ресурс]: навчальний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня спеціальності 073 «Менеджмент» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: К.О. Кузнецова, І.М. Манаєнко. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. – 149 с. (11 д.а.).
https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/34768/1/MRR_Konspekt.pdf

2) Менеджмент регіонального розвитку: навчально-методичний комплекс з дисципліни [Електронний ресурс]: навчальний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня спеціальності 073 «Менеджмент» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: К.О. Кузнецова, І.М. Манаєнко. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. – 81 с. (3,7 д.а.).
https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/34770/1/MRR_NMK.pdf

3) Небава М. І., Ткачук Л. М. Управління регіональним розвитком. URL:
https://web.posibnyky.vntu.edu.ua/fmib/25nebava_upravlinnya_regionalnym_rozvytkom/

4) Регіональне управління : підручник / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К. : НАДУ, 2014. – 512 с.
http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Pidruchnuiky_NADU/f3dc7d7fb6da-4f4d-8caa-4b035f5f4fc9.pdf

8.2. Додаткова

1) Менеджмент – освіта для бакалаврів : навч. посіб. У 2 т. / В.В. Дергачова, Н. О. Сімченко, Л. М. Шульгіна та ін. – К. ; НТУУ «КПІ», 2013. – Т. 1. – 504 с., С.11-89 (Регіональна економіка – Розділ 1)

2) Менеджмент – освіта для бакалаврів: практикум. У 2 т. / В.В. Дергачова, Л.М. Шульгіна, Л.Є. Довгань та ін. – К. : НТУУ «КПІ», 2014. – Т. 1. – 412 с. [Розділ 1. Регіональна економіка / Дергачова В.В., Манаєнко І.М. / С. 9-63]

3) Гладкий О.В. Менеджмент розміщення продуктивних сил і регіональної економіки: навч. посібник. К.: Київський університет. 2014. 254 с.

4) Методологія планування регіонального розвитку в Україні. URL:
http://www.if.gov.ua/files/1%20%D0%9C%D0%95%D0%A2%D0%9E%D0%94%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%93_%D0%AF%D0%9F%D0%9B%D0%90%D0%9D%D0%A3%D0%92%D0%90%D0%9D%D0%9D%D0%AF%D0%A0%D0%95%D0%93_%D0%9E%D0%9D%D0%90%D0%9B%D0%AC%D0%9D%D0%9E%D0%93%D0%9E%D0%A0%D0%9E%D0%97%D0%92%D0%98%D0%A2%D0%9A%D0%A3.pdf 61

5) Регіональна економіка (регіональна економіка, екологія): методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи для студентів 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка», галузь знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальність 075 «Маркетинг» / Уклад.: С.О. Кириченко, С.О. Тульчинська. К.: НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського». 2017. 156 с. URL:
http://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/24451/1/Regionalna_ekonomika_prakt.pdf

6) Регіональна економіка: навч. посібник / В.В. Гончаров та ін. К.: КНУБА. 2016. 203 с.

7) Управління регіональним розвитком: навч. посібник за заг. ред. Бобровської О.Ю., Савостенко Т.О. Дніпропетровськ: ДРІДУ НАДУ. 2010. 167 с.

8) Манаєнко І.М. Детермінанти соціально-економічного розвитку України на основі стратегії емуляції / І.М. Манаєнко, М. Тюх / Глобальні та національні проблеми економіки – випуск № 15. лютий 2017 р.

9) Манаєнко І.М., Прсяник І.С. Особливості зовнішньоекономічної діяльності вітчизняних підприємств в умовах євроінтеграції // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство/ Випуск № 18 / 2018 Ужгород-2018. – С. 11-15. Режим доступу : http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/18_3_2018ua/4.pdf

10) Манаєнко І.М., Петренко О. А. Організаційно-економічні особливості експорту українського меду до країн ЄС // Інфраструктура ринку. – 2018. – № 18, С. 150-156. Режим доступу : http://marketinfr.od.ua/journals/2018/18_2018_ukr/27.pdf

11) Манаєнко І.М., Чорній В.В. Розвиток економіки України в умовах європейських цінностей / Україна – Європейський Союз: від партнерства до асоціації: Український Щорічник з Європейських Інтеграційних Студій. Вип. II.– Луцьк, Терен, 2019. С. 232-241 <http://aprei.com.ua/>